

Sygn. akt II CSK 176/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 grudnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jan Górowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Anna Kozłowska

SSN Zbigniew Kwaśniewski

w sprawie z powództwa D. P.

przeciwko "B. C." Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością
z siedzibą w P.

z udziałem interwenienta ubocznego po stronie pozwanej - "I."

Spółki Akcyjnej z siedzibą w P .o stwierdzenie nieważności uchwał ,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 19 grudnia 2013 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 25 kwietnia 2012 r.,

**oddala skargę kasacyjną i zasądza od pozwanej na rzecz
powódki kwotę 300 (trzysta) złotych tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

D. P. w pozwie skierowanym przeciwko pozwanemu B. C. sp. z o.o. wniosła o stwierdzenie nieważności wszystkich uchwał nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników tej spółki, które odbyło się 31 stycznia 2011 r. w P. przy ul. U. [...] i zostało zaprotokołowane przez asesora notarialnego J. B. - upoważnionego zastępcę notariusz L. D. – Ż. (Rep. A [...]).

Wyrokiem z dnia 20 grudnia 2011 roku Sąd Okręgowy w P. stwierdził nieważność uchwał Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników B. C. sp. z o.o. z dnia 31 stycznia 2011 r.:

- uchwały nr 1 o treści: Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników B. C. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. postanawia wybrać na Przewodniczącą niniejszego Zgromadzenia Wspólników Panią M. F.,
- uchwały nr 2 o treści: Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników B. C. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. postanawia przyjąć porządek obrad zaproponowany powyżej,
- uchwały nr 3 o treści: Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników B. C. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. postanawia odwołać z Zarządu spółki pełniącego funkcję Członka Zarządu Pana S. A.,
- uchwały nr 4 o treści: Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników B. C. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. postanawia powołać do Zarządu spółki do pełnienia funkcji Członka zarządu Pana T. P.,
- uchwały nr 5 o treści: Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników B. C. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. postanawia wyrazić zgodę na wystąpienie przez Zarząd spółki z powództwem o pociągnięcie do odpowiedzialności S. A. za szkodę wyrządzoną Spółce przy sprawowaniu zarządu między innymi w sprawach transakcji z udziałem Pani M. J.,
- uchwały nr 6 o treści: Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników B. C. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. postanawia

zobowiązać Zarząd spółki do wystąpienia z powództwem o pociągnięcie do odpowiedzialności S. A. za szkodę wyrządzoną Spółce przy sprawowaniu zarządu między innymi w sprawach transakcji z udziałem Pani M. J.,

- uchwały nr 7 o treści: Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników B. C. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. postanawia zobowiązać Zarząd spółki do wystąpienia przeciwko Pani M. J. z powództwem o zwrot kwoty 6.200.000 zł. tytułem zwrotu zaliczek do umów przedwstępnych nabycia nieruchomości, które nie doszły do skutku,
- uchwały nr 8 o treści: Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników B. C. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. postanawia zobowiązać Zarząd spółki do wystąpienia przeciwko spółce S. C. T. Spółka z o. o. z powództwem o zwrot udzielonej pożyczki w kwocie 1.200.000 zł.

Niesporne było, że w spółce B. C. jest trzech wspólników: I. SA, której przysługuje 50 udziałów i 50 % głosów na zgromadzeniu, S. A., któremu przysługuje 25 udziałów i 25% głosów na zgromadzeniu i powódka D. P., której przysługuje 25 udziałów i 25 % głosów na zgromadzeniu. Umowa spółki pozwanej nie przewiduje szczególnych wymagań dotyczących kworum na zgromadzeniach wspólników, czy też większości głosów wymaganej dla podjęcia ważnych uchwał. Zgromadzenie wspólników jest ważne bez względu na reprezentowaną na nim liczbę udziałów, a uchwały zapadają bezwzględną większością głosów o ile przepisy kodeksu spółek handlowych nie stanowią inaczej

W pozwanej spółce nie została ustanowiona, ani rada nadzorcza, ani też komisja rewizyjna, a umowa spółki nie przyznaje uprawnienia do zwołania zgromadzenia wspólników żadnym osobom. Na dzień zwołania w dniu 31 stycznia 2011 r. spornego zgromadzenia zarząd był dwuosobowy: M. F. i wspólnik S. A. Zgodnie z umową reprezentacja w spółce była łączna. Nie została podjęta uchwała zarządu w sprawie zwołania zgromadzenia na dzień 31 stycznia 2011 r.

Poza tym Sąd Okręgowy ustalił, że wspólnikami pozwanej według stanu na dzień 11 marca 2011 r. są: S. A., D. P. oraz I. Spółka Akcyjna z siedzibą w P., a członkami zarządu M. F. i T. P.

Dnia 31 sierpnia 2010 r. T. P., działający jako prezes zarządu S. C. O. sp. z o. o. w P., sporządził adresowane do Biura Rachunkowego E.-T.(ul. P.[...], [...])P.), prowadzonego przez S. A., pismo, zawierające oświadczenie S. C. O. sp. z o. o. w P. o wypowiedzeniu umowy na prowadzenie ksiąg rachunkowych spółki z zachowaniem miesięcznego okresu wypowiedzenia. Dnia 3 września 2010 r. wysłano na adres: E. – T., ul. P.[...], P. przesyłkę listową poleconą nr 178581245.

W związku z tym, że wspólnicy pozwanej popadli w konflikt i współpraca okazała się niemożliwa oraz w związku z sygnałami o zadłużeniu spółki i braku możliwości reagowania z uwagi na brak dostępu do dokumentacji, M. F. podjęła decyzję, aby zwołać nadzwyczajne zgromadzenie wspólników pozwanej w celu zadecydowania, jak spółka ma funkcjonować. Była to osobista decyzja M. F., nie było uchwały zarządu w tym zakresie.

M. F. podpisała datowane na dzień 14 stycznia 2011 r. i adresowane do wszystkich wspólników pozwanej zawiadomienia o zwołaniu nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników B. C. Spółka z o. o., które miało odbyć się w dniu 31 stycznia 2011 r. Zawiadomienie zawierało porządek obrad zgromadzenia.

Dnia 14 stycznia 2011 r. pozwana spółka wysłała na adres: D. P., ul. T.[...], [...] S. przesyłkę listową poleconą nr R (00)25900773 1 49932470 8. Tego samego dnia pozwana wysłała na adres: S. A., ul. L., [...] P. przesyłkę listową poleconą nr R (00)25900773 1 49932471 5. Również tego samego dnia B. C. sp. z o.o. wysłała na adres: I. S. A., ul. U.[...], [...] P. przesyłkę listową poleconą nr R (00)25900773 1 49932469 5.

Przesyłkę o numerze 149932471 doręczono do skrzynki pocztowej w dniu 18 stycznia 2011 r., albowiem klient poczty – S. A. złożył prośbę o doręczanie listów poleconych do skrzynki. List polecony nr 149932470 został doręczony w dniu 19 stycznia 2011 r. do skrzynki pocztowej, zgodnie ze złożonym „Żądaniem wkładania do skrzynki listów poleconych krajowych” z dnia 25 maja 2007r.

Dnia 24 stycznia 2011 r. D. P. wysłała do M. T. e-mail, zawierający dwa załączone pliki pdf o następującej treści: „Szanowny Panie, Ja też w piątek dostałam takie samo pismo jakie otrzymał S. Pozwalam je sobie wysłać do Pana wraz z kopertą”. Pozdrawiam, D. P. (...)

S. A. nie został zawiadomiony o zgromadzeniu wspólników z dnia 31 stycznia 2011 r. Wspólnik ten otrzymał korespondencję w styczniu 2011 r., która została uznana za zawiadomienie go o walnym zgromadzeniu, natomiast w tej korespondencji nie było żadnego zawiadomienia. W kopercie była kopia pisma w sprawie dokumentacji spółki S. C. O. sp. z o.o. Była to korespondencja dotycząca biura rachunkowego S. A. – E.-T. Niezwłocznie po otrzymaniu korespondencji i skonsultowaniu z powódką, która otrzymała podobną korespondencję, S. A. poprosił A. B. o wysłanie wiadomości e-mail ze skanami koperty i pisma, które było w tej kopercie do M. T. w celu wyjaśnienia.

O walnym zgromadzeniu z dnia 31 stycznia 2011 r. S. A. dowiedział się od M. T. w połowie lutego 2011 r. W terminie odbycia tego walnego zgromadzenia S. A. był na wyjeździe wakacyjnym. Jako członek zarządu pozwanej S. A. nie zwoływał tego zgromadzenia. S. A. nie uczestniczył też w żadnym posiedzeniu zarządu, które dotyczyło sprawy uchwały o zwołaniu walnego zgromadzenia.

Powódka D. P. nie wiedziała, kto i w jakich okolicznościach zwołał nadzwyczajne zgromadzenie wspólników pozwanego na dzień 31 stycznia 2011 r. Powódka nie otrzymała zawiadomienia o zwołaniu zgromadzenia na ten dzień. W kopercie, w której winno być zawiadomienie o zgromadzeniu wspólników, znajdował się list dotyczący wypowiedzenia umowy o prowadzenie ksiąg rachunkowych S. C. O. Spółka z o.o., kierowany do Biura Rachunkowego E.-T.

D. P. była zaskoczona tą korespondencją. Powódka jest pracownikiem Biura Rachunkowego E. –T. od 2007 r. i nigdy wcześniej tego typu korespondencja na jej adres zamieszkania nie przychodziła. O tym, że odbyło się zgromadzenie w dniu 31 stycznia 2011 r. już po tej dacie powiedział powódce S. A.

Dnia 31 stycznia 2011 r. asesor notarialny J. B. sporządziła protokół z nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników B. C. sp. z o.o. w formie aktu notarialnego. W protokole odnotowano podjęcie uchwał objętych żądaniem pozwu.

W liście obecności na nadzwyczajnym zgromadzeniu wspólników odnotowano obecność reprezentanta wspólnika I. S. A., dysponującego 150 głosami i nieobecność wspólników: S. A. i D. P., dysponujących łącznie 150 głosami.

Dnia 25 lipca 2011 r. Dyrektor Oddziału Rejonowego P. - Województwo Poczty Polskiej S. A. oświadczył, że przesyłka polecona nr 149932470, nadana w dniu 14 stycznia 2011r. w urzędzie pocztowym w P. pod adresem: D. P., S., T.[...], [...] T. została doręczona w dniu 18 stycznia 2011r., zgodnie z dyspozycją adresata, do jego skrzynki oddawczej.

Przed Sądem Rejonowym w P. toczy się postępowanie karne przeciwko M. F. oskarżonej o popełnienie przestępstwa z art. 272 k.k.

Przesłuchany w toku postępowania przygotowawczego w charakterze świadka S. A. zeznał między innymi: „W dniu 16 stycznia 2011 r. w mojej skrzynce była przesyłka listowna polecona ze stemplem poczty z dnia 14 stycznia. Przesyłka zawierała pismo ze spółki S. C. O. Sp. z o.o. do Biura Rachunkowego E.-T., ul. P. [...] P. Był podpis Prezesa Zarządu T. P. - a całe pismo kserokopią. (...) Nie byłem zaproszony, powiadomiony o zgromadzeniu wspólników, które odbyło się w dniu 31 stycznia 2011 r. Zgromadzenie nie odbyło się na pewno w siedzibie spółki przy ul. P. [...] w P. Z tego, co jest mi wiadomo, Pani D. P. również nie została powiadomiona lub zaproszona w sposób prawny na zgromadzenie wspólników i w nim nie uczestniczyła”.

Przesłuchana w toku postępowania przygotowawczego w charakterze świadka D. P. zeznała między innymi: „W dniu 21 stycznia 2011 r. mój mąż Z. P. odebrał przesyłkę listowną adresowaną do mnie na adres: ulica T. [...] S. (...). Telefonicznie wtedy poinformował mnie o treści tej korespondencji, którą załączam do protokołu. Jest to kserokopia pisma skierowanego do biura rachunkowego E.-T. przez S. C. O. Spółka z o.o. z podpisem - ksero - Prezes zarządu T. P. (...). Nie zostałam poinformowana żadną drogą, ani zaproszona na zgromadzenie wspólników B. C. Sp. z o.o. Nie byłam na zgromadzeniu Spółki B., gdzie jestem udziałowcem w dniu 31 stycznia 2011 r.”

Sąd pierwszej instancji zeznania świadka S. A. oraz zeznania powódki D. P. ocenił za wiarygodne w całości. Wskazał, że dobitnie świadczy o tym treść wiadomości e-mail, wysłanej przez D. P. dnia 24 stycznia 2011 r. do M. T., w którym potwierdza ona otrzymanie przez S. A. przesyłki o niezrozumiałej dla niego treści na adres pocztowy. W ocenie sądu pierwszej instancji nie bez znaczenia jest

również fakt, że zarówno świadek ten, jak i D. P. przesłuchiwani w toku postępowania karnego również jednoznacznie twierdzili, że otrzymali podobne listy, z taką samą zawartością.

Sąd Okręgowy nie dał wiary zeznaniom M. F. w części, w jakiej podniosła, że zaproszenia na zgromadzenie osobiście wysłała D. P. dnia 14 stycznia 2011 r., zwłaszcza, iż nie zostały uzupełnione żadnymi innymi dowodami. Podniósł, że za dowód taki nie można uznać dołączonych do odpowiedzi na pozew potwierdzeń nadania i samych zawiadomień. Te pierwsze stanowią jedynie dowód tego, że na określony adres w określonej dacie została nadana przesyłka o wskazanym numerze i w żaden sposób nie odnoszą się one do zawartości tej przesyłki. Z kolei same zawiadomienia stanowią wyłącznie dowód tego, że M. F. je podpisała. Z dokumentów tych nie można więc wywieść logicznego powiązania pomiędzy sporządzeniem zawiadomienia, a jego wysłaniem w konkretnej dacie.

Dokonując takiej oceny Sąd Okręgowy miał także na uwadze okoliczność, że na zgromadzenie wspólników w dniu 31 stycznia 2011 r. nie stawili się właśnie powódka i S. A., wbrew dotychczasowej praktyce, choć z prezentowanego przez strony tła sprawy (poważny konflikt wspólników, po którego jednej stronie pozostaje powódka i S.A., a po drugiej wspólnik I. S.A. wynika, że logiczne byłoby w celu ochrony swoich interesów właśnie stawienie się tych osób na zgromadzeniu w dniu 31 stycznia 2011 r.

Sąd Okręgowy wyraził pogląd, że skoro powódka D. P. wykazała fakt nieprawidłowego zawiadomienia oraz wadliwego zwołania zgromadzenia, to przysługuje jej w sprawie legitymacja czynna, a poza tym o jej istnieniu przesądzał fakt, że zgromadzenie zostało wadliwie zwołane z uwagi na brak stosownej uchwały zarządu o zwołaniu zgromadzenia. Zarząd pozwanego nie podjął bowiem uchwały w przedmiocie zwołania walnego zgromadzenia wspólników na dzień 31 stycznia 2011 r., gdyż decyzję tę podjęła samodzielnie M. F.

Jednocześnie Sąd Okręgowy wyraził zapatrywanie, że zwołanie zgromadzenia wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością nie jest czynnością zwykłego zarządu w rozumieniu art. 208 § 3 k.s.h. Te względy jego

zdaniem wywołały nieważność zaskarżonych uchwał, bowiem walne zgromadzenia zostało zwołane z naruszeniem art. 238 k.s.h. i art. 235 § 1 k.s.h.

Od wyroku Sądu Okręgowego apelację wniosła pozwana B. C. sp. z o.o., którą Sąd Apelacyjny oddalił wyrokiem z dnia 25 kwietnia 2012 r.

Przyjął za własne ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego i podzielił jego argumentację prawną. Podkreślając, że powódka nie została prawidłowo zawiadomiona o terminie zgromadzenia wspólników, wskazał, że zgromadzenie wspólników zostało zwołane z naruszeniem art. 238 § 1 i 2 k.s.h. Wyraził pogląd, że art. 235 § 1 k.s.h. kompleksowo i samodzielnie reguluje kwestię zwołania zgromadzenia wspólników, a tym samym w żadnym razie nie można uznać, że zwołanie zgromadzenia wspólników to czynność zwykłego zarządu.

Podkreślił, że skład zarządu spółki jest emanacją decyzji wspólników i ma on zabezpieczać interesy wszystkich wspólników. Zatem sprawy nieprzekraczające zakresu zwykłych czynności spółki mogą dotyczyć jedynie kwestii bieżących, a nie tak kluczowych, jak zwołanie zgromadzenia wspólników, a to z uwagi na możliwe konflikty i różne punkty widzenia wśród członków zarządu. Podniósł, że pozwana spółka jest przykładem, że zwołanie zgromadzenia przedstawicieli nie może być uznane za sprawę nieprzekraczającą zakresu zwykłych czynności spółki, zwłaszcza gdy członkowie zarządu są w merytorycznym konflikcie. Skoro więc zaskarżone uchwały zostały podjęte z naruszeniem art. 238 § 1 i 2 k.s.h. i art. 235 § 1 k.s.h. za trafne uznał stwierdzenie ich nieważności na podstawie art. art. 252 § 1 k.s.h.

W skardze kasacyjnej opartej na obydwu podstawach pozwana zarzuciła obrazę przepisów prawa materialnego to jest: art. 252 k.s.h. w zw. z art. 235 § 1 k.s.h. oraz art. 208 § 2 - 4 k.s.h. przez błędną wykładnię i przyjęcie, że aby zwołanie zgromadzenia wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością było skuteczne, konieczne jest podjęcie przez zarząd uchwały na zasadach ogólnych; art. 252 k.s.h. w zw. z art. 238 k.s.h. oraz w zw. z art. 235 k.s.h. polegające na błędnej wykładni art. 252 k.s.h. i uznaniu, że niezawiadomienie wspólnika spółki z ograniczoną odpowiedzialnością o zgromadzeniu wspólników zgodnie z treścią art. 238 k.s.h. oraz 235 k.s.h., stanowiące wyłącznie formalne uchybienie procedury

zwoływania zgromadzenia wspólników, stanowi samo w sobie naruszenie powodujące nieważność uchwał podjętych podczas tego zgromadzenia bez potrzeby badania skutków tego naruszenia na treść podjętych uchwał.

W ramach naruszenia przepisów postępowania zarzuciła naruszenie art. 378 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. polegające na ich niewłaściwym zastosowaniu przejawiającym się w braku rozpatrzenia przez Sąd odwoławczy zarzutu podniesionego przez pozwaną w apelacji dotyczącego naruszenia przez Sąd pierwszej instancji art. 210 § 3 k.p.c., art. 235 k.p.c., art. 236 k.p.c. oraz art. 316 § 1 k.p.c.

Pozwana wniosła o uchylenie w całości wyroku Sądu Apelacyjnego i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Połączone sprawy (art. 219 k.p.c.) zachowują odrębność, i z tego względu wartość przedmiotu sporu oraz odpowiednio wartość przedmiotu zaskarżenia apelacyjnego lub kasacyjnego nie podlegają zsumowaniu (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2013 r., IV CSK 719/12, LEX Nr 1314439 i z dnia 13 września 2006 r., II PZ 31/06, OSNP 2007, Nr 19-20, poz. 280, oraz z dnia 22 czerwca 2012 r., V CSK 294/11, niepubl.).

W sprawie jednak nie doszło do połączenia odrębnych spraw, lecz powódka wystąpiła z jednym pozwem przeciwko temu samemu pozwanemu z kilkoma roszczeniami, które mogły być połączone gdyż były spełnione wymagania określone w art. 191 k.p.c. W takim wypadku dochodzenie kilku roszczeń przeciwko temu samemu pozwanemu jest wynikiem kumulacji przedmiotowej i dla określenia wartości przedmiotu sporu i przedmiotu zaskarżenia, - gdy mają charakter majątkowy - zlicza się ich wartość (art. 21 k.p.c., por. także orz. Sądu Najwyższego z dnia 30 kwietnia 1966 r., II PZ 20/66, OSPiKA 1967, nr 3, poz. 64).

Sprawa o uchylenie, ustalenie nieistnienia oraz stwierdzenie nieważności uchwały organów korporacyjnych gdy jest sprawą o prawa niemajątkowe, to skarga kasacyjna jest w niej zawsze dopuszczalna (por. zasada prawna Sądu

Najwyższego z dnia 10 maja 2011 r., III CZP 126/10, OSNC 2011, nr 11, poz. 117).

O charakterze roszczenia o stwierdzenie nieważności uchwały wspólników, rozstrzyga jej przedmiot, a ściślej charakter praw i obowiązków będących przedmiotem zaskarżonej uchwały (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 20 lipca 2012 r., II CZ 67/12, LEX nr 1228789 i z dnia 24 czerwca 2004 r., III CZ 41/04, LEX nr 1119503). Roszczenia o stwierdzenie nieważności uchwał oznaczonych nr od 5 do 8 mają charakter majątkowy, a zatem jak wynika już z powyższych uwag dla oznaczenia przedmiotu sporu i przedmiotu zaskarżenia należało zliczyć ich wartość zgodnie z dyspozycją art. 21 k.p.c. Skarga kasacyjna w całości była więc dopuszczalna pomimo, że wartość roszczeń dotyczących uchwały nr 5 i 6 wynosiła po 10 000 zł.

Powódka zarzuciła w odpowiedzi na skargę kasacyjną, że powinna ona zostać odrzucona, także z tego względu, że została wniesiona przez podmiot nieuprawniony. Podniosła, że do skargi kasacyjnej nie zostało dołączone pełnomocnictwo udzielone radcy prawnemu J. F. – D. przez Zarząd pozwanej tj. S. A. i M. F., a nie budzi wątpliwości (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2008 r., III CZP 142/07, OSNC 2008, nr 11, poz. 122), że pełnomocnictwo ogólne nie obejmuje swym zakresem umocowania do wniesienia skargi kasacyjnej. Podniosła, że gdyby nawet pierwotnie przedłożone przez tego radcę prawnego pełnomocnictwo obejmowało umocowanie do wniesienia i popierania skargi kasacyjnej to nie zostało ono skutecznie udzielone, gdyż uchwała o powołaniu T. P. na członka zarządu pozwanej jest nieważna i tym samym T. P. działając łącznie z M. F., nigdy nie działali jako zarząd pozwanej i nie mogli skutecznie udzielić pełnomocnictwa radcy prawnemu J. F. – D.

Ten zarzut powódki nie jest trafny. Sąd Najwyższy już wyjaśnił, że organ rozstrzygający, dokonując oceny legitymacji procesowej strony w sprawie o stwierdzenie nieważności uchwały w tym wypadku powołującej na członka zarządu powinien przyjąć, że wywołuje ona skutki prawne, pomimo że jest przedmiotem żądania objętego zgłoszonym powództwem. Pojęcie „nieważność uchwały” używane w kodeksie spółek handlowych oznacza jedynie, że sąd

w postępowaniu wszczętym na podstawie art. 252 k.s.h. może stwierdzić nieważność uchwały ze skutkiem *ex tunc*. W razie wystąpienia tzw. faktów o podwójnym znaczeniu, stanowiących okoliczności istotne zarówno dla oceny kwestii procesowej, jak i dla oceny merytorycznej zasadności powództwa, przyjmuje się, że przy ocenie kwestii procesowej należy opierać się na założeniu skuteczności uchwały (por. uzasadnienia uchwał siedmiu sędziów Sądu Najwyższego: z dnia 1 marca 2007 r., III CZP 94/06, OSNC 2007, nr 7-8, poz. 95 i z dnia 18 września 2013 r., III CZP 13/13, dotychczas nieopublikowana).

Pogląd ten dotyczy także postępowania przed Sądem Najwyższym toczącego się na skutek wniesienia skargi kasacyjnej od wyroku stwierdzającego nieważność uchwały o powołaniu danego członka zarządu, który udzielał pełnomocnictwa do zastępowania w tej sprawie spółki z o.o. radcy prawnemu, czy adwokatowi. Wprawdzie skarga kasacyjna służy od prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji, niemniej przyjęcie że w takim wypadku Sąd Najwyższy jest związany orzeczeniem Sądu Apelacyjnego, od którego przysługuje skarga kasacyjna w istocie stanowiłoby pozbawienie strony tego środka zaskarżenia, a więc możliwości merytorycznej kontroli, zgodności z prawem przedmiotowej uchwały w toku postępowania kasacyjnego. W takim wypadku należy orzec o przedmiocie postępowania a nie o dopuszczalności środka zaskarżenia (por. np. odpowiednio postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 lutego 1999 r., III CKN 1098/98, LEX nr 521873).

Poza tym w sprawie niewątpliwie pełnomocnictwo dla J. F. – D. do wniesienia skargi kasacyjnej i zastępowania pozwanej B. C. przed Sądem Najwyższym zostało udzielone przez T. P. i M. F. w dniu 17 maja 2011 r., a więc nie tylko przed zapadnięciem zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego, ale i wyroku Sądu Okręgowego z dnia 20 grudnia 2011 r., a zatem wobec niewątpliwej wtedy skuteczności zaskarżonej uchwały nr 4 o powołaniu na członka zarządu T. P. Było ono zatem i jest skuteczne.

Przystępując do oceny zasadności podstawy naruszenia przepisów postępowania, należy uznać za bezpodstawny zarzut naruszenia art. 378 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c., przez nierozpoznanie przez Sąd Apelacyjny zarzutu

podniesionego przez pozwaną w apelacji dotyczącego naruszenia przez Sąd pierwszej instancji art. 210 § 3 k.p.c., art. 235 k.p.c., art. 236 k.p.c. oraz art 316 k.p.c.

Wbrew stanowisku skarżącej spółki Sąd drugiej instancji zarzut ten rozpoznał i dał temu wyraz w motywach swego orzeczenia. Podniósł bowiem, że Sąd Okręgowy dokonał ustaleń faktycznych między innymi na podstawie wydruku korespondencji e-mailowej powódki, tj. na podstawie dowodu, który został dopuszczony i przeprowadzony, na rozprawie w dniu 6 grudnia 2011 r., gdyż w jej protokole zostało odnotowane postanowienie o przeprowadzeniu dowodu z dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy. Podniósł, że wprawdzie nie dokonał specyfikacji dopuszczonych dokumentów, jednak użyte w postanowieniu dowodowym określenie obejmuje wszystkie dokumenty a więc również wskazany wydruk komputerowy.

Rozpoznając ten zarzut należy podnieść, że nie można wykluczyć, co potwierdza ustawodawca w art. 224 § 2 k.p.c., że możliwe jest także przeprowadzenie dowodu z akt (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 20 lipca 2007 r., I CSK 134/07, LEX Nr 485999 i z dnia 13 stycznia 2012 r., I CSK 133/11, LEX Nr 1133786).

Regulacja zawarta w art. 224 § 2 k.p.c. pozwala rozróżnić dowód w sensie *stricto* od dowodu w sensie *largo*. Akta innej sprawy - w wypadku dopuszczenia takiego dowodu - mogą być uznane jako część materiału procesowego służącego sądowi do oceny mocy i wiarygodności dowodów w ujęciu ścisłym, tj. w rozumieniu środków dowodowych określonych w art. 244 – 309 k.p.c. (por. uchwałę połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 1974 r., (ZO) Kw Pr 2/74, OSNCP 1974, Nr 12, poz. 203). Wychodząc z założenia, że ustawodawca się nie myli i używa celowo określonych pojęć, oraz że akta sprawy stanowią w istocie zespół dokumentów (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 18 września 1969 r., II CR 308/69, OSNCP 1970, Nr 7-8, poz. 130), należało dojść do wniosku, że wskazany e-mail mógł być wykorzystany przez Sąd Okręgowy jako dowód w sensie *largo*, tj. do oceny i mocy dowodowej środków dowodowych określonych w art. 244 – 309 k.p.c.

Zarzuty materialne sprowadzają się w istocie do kwestii, czy w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, gdy nie wchodzi w rachubę stosowanie art. 235 § 3 k.s.h. może skutecznie zwołać walne zgromadzenie, przy zarządzie wieloosobowym jeden z jego członków. W tej kwestii w judykaturze zostały wyrażone niejednolite poglądy. W wyroku z dnia 28 maja 1991 r., I CR 410/90 (LEX nr 78128) został wyrażony pogląd, że zwołanie zgromadzenia przez zarząd nie mający składu odpowiadającego statutowi, albo z pominięciem jednego z członków zarządu powoduje, że takie zgromadzenie wspólników nie jest uprawnione do podejmowania jakichkolwiek uchwał, wobec czego akty uchwalone w takim wypadku są bezskuteczne i muszą być traktowane jako nieistniejące. Odmienne zapatrywanie zostało zawarte w wyroku Sądu Najwyższego z dnia z dnia 29 lipca 1998 r., II CKN 851/97 (LEX nr 50749) w którym stwierdzono, że „w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością każdy członek zarządu może zwołać zgromadzenie wspólników, a tylko wtedy jest potrzebna uchwała zarządu, gdy inny członek sprzeciwi się jego zwołaniu (por. także orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 29 października 1938 r., CZ 884/38, OSP 1939, nr 1, poz. 268).

W literaturze dominuje pogląd, że na podstawie art. 235 § 1 k.s.h. w sp. z o.o. zgromadzenie wspólników zwołuje zarząd i w przypadku zarządu wieloosobowego zwołanie zgromadzenia wspólników wymaga działania wszystkich bez wyjątku członków zarządu. Mając na uwadze rangę uchwał jakie podejmuje zgromadzenie wspólników należy przyjąć, że zwołanie zarówno zwyczajnego jak i nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników przekracza zakres zwykłych czynności spółki, do której dokonania konieczna jest uprzednia uchwała zarządu (art. 208 § 3 i 4 k.s.h. Uchwała powzięta na zgromadzeniu wadliwie zwołanym przez osobę do tego niekompetentną np. przez jednego z członków zarządu wieloosobowego jest nieważna i może stanowić podstawę do wytoczenia powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały.

Jak wynika z powyższych uwag, w sprawie Sądy *meriti* przyjęły za trafny przeważający w doktrynie pogląd i z tym zapatrywaniem można się zgodzić, zwłaszcza mając na uwadze szczególne okoliczności sprawy. Poza tym w piśmiennictwie obecnie przeważa zapatrywanie, że nawet norma dyspozytywna – jeżeli nie zostanie wyłączona lub zmodyfikowana w danym stosunku, w ramach

kompetencji z niej wynikającej – wiąże w sposób taki, jak każda inna norma prawna. Choć nie ma charakteru normy merytorycznej, gdyż jej treść nie zawiera wprost nakazu lub zakazu, który mógłby być naruszony treścią lub celem uchwały i ta specyficzna czynność prawna nie jest sprzeczna z normą merytoryczną, to jednak norma dyspozytywna jest źródłem kompetencji dla jej adresatów i jest naruszona przez dokonanie tej czynności (w tym wypadku podjęcie uchwał) poza granicami kompetencji jej adresatów. W rezultacie w nauce dominuje obecnie pogląd, że działanie poza granicami kompetencji w odniesieniu do uchwały spółki kapitałowej mieści się w szerokim pojęciu sprzeczności z prawem w odniesieniu do uchwał w rozumieniu art. 252 § 1 k.s.h. i wywołuje sankcję nieważności.

Także w judykaturze został wyrażony pogląd, że sprzeczność z prawem w rozumieniu art. 252 k.s.h. oznacza sprzeczność zarówno z normą merytoryczną lub kompetencyjną, tj. może odnosić się do samej treści uchwały jak i do sposobu zwoływania i obradowania zgromadzenia wspólników oraz trybu podejmowania uchwał (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 września 2010 r., I CSK 530/09, OSNC 2011, nr 3, poz. 36)

Podkreślić poza tym należy, że powołany wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 1991 r. I CR 410/90 zapadł jeszcze na gruncie kodeksu handlowego, a art. 252 § 1 in fine k.s.h. wyraźnie wyklucza, jeżeli chodzi o uchwały wspólników możliwość ich zaskarżenia na podstawie art. 189 k.p.c. Z kolei powołana już uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 18 września 2013 r., III CZP 13/13 wyjaśniła, że zaskarżeniu w drodze powództwa o ustalenie (art. 189 k.p.c. w zw. z art. 58 k.c.) podlegają w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością jedynie uchwały zarządu, rady nadzorczej i komisji rewizyjnej.

Poza tym w literaturze dominuje pogląd o konieczności podjęcia przez cały zarząd uchwały w przedmiocie zwołania zgromadzenia wspólników. Taki wniosek wynika przede wszystkim z wykładni językowej art. 235 § 1 k.s.h., skoro jest w nim mowa o kompetencji tego organu, a nie poszczególnych jego członków i zwołanie zgromadzenia ze względu na rangę podejmowanych na nim przez wspólników uchwał, jest sprawą z zakresu prowadzenia spraw spółki przekraczającą zwykły zarząd. Zarówno zwyczajne jak i nadzwyczajne zgromadzenie wspólników

podejmuje najważniejsze decyzje w spółce i w zasadzie nie zajmuje się załatwianiem spraw należących do zakresu „zwykłych czynności spółki”.

Dodać należy, że przyjęty kierunek wykładni nie pozwala na paraliż spółki ze względu na obstrukcyjne działania drugiego członka zarządu (w sprawie członka zarządu S. A.), gdyż ustawodawca w takim wypadku przewidział dla tego typu sytuacji tryb szczególny zwoływania zgromadzenia wspólników określony w art. 237 k.s.h. Wskazane względy przesądzały o nietrafności zarzutu obrazy art. 252 w zw. z art. 235 § 1 i art. 208 § 2-4 k.s.h.

Wbrew stanowisku pozwanej naruszenia prawa, jakie wystąpiły przy zwołaniu przez M. F. zgromadzenia na dzień 31 stycznia 2011 r., w świetle wskazanych już przez Sąd pierwszej instancji faktów miały bezpośredni wpływ na podjęcie zaskarżonych uchwał nr 1,2 i 4.

W rozpoznawanym przypadku niezawiadomienie o zwołaniu zgromadzenia dwóch wspólników dysponujących dokładnie 50% głosów, zwłaszcza gdy niezawiadomieni pozostają w konflikcie z pozwaną spółką dysponującą także 50 % głosów mogło mieć także wpływ na treść pozostałych uchwał podjętych na zgromadzeniu w dniu 31 stycznia 2011 r. Przede wszystkim do tego zgromadzenia by nie doszło, skoro mogliby je zwołać tylko łącznie członkowie zarządu, a pozostają oni w ostrym konflikcie. Z tego względu istniały podstawy do oceny, że naruszenie wskazanych przez Sądy *meriti* przepisów dotyczących zasad zwołania zgromadzenia w dniu 31 stycznia 2011 r., mogły mieć wpływ na ich podjęcie (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 2009 r., I CSK 510/08 niepubl. i z dnia 26 marca 2009 r., I CSK 253/08, LEX nr 491551).

Gdyby rzeczywiście S. A. działał na szkodę spółki pozwana powinna była podjąć stosowne działania przewidziane prawem tj. może doprowadzić do zwołania zgromadzenia wspólników w trybie przewidzianym w art. 136 § 1 w zw. z art. 237 k.s.h. Nie był więc także uzasadniony zarzut obrazy art. 252 w zw. z art. 238 oraz art. 235 k.s.h.

Ze wskazanych względów skargę kasacyjną należało oddalić (art. 398¹⁴ k.p.c.).

